

102/2 HJELSTEINELVA

FYLKE: Møre & Romsdal
Kommune: Vestnes og Haram

Nedbørfelt: 15 km²
Toppunkt: 1069 moh.
Utløpspunkt: 0 moh.
Marin grense: ca 60 moh.
Kraftpotensial: -
SP-kategori: -
Økonomiklasse: -
Naturgeogr. region: 37f

Hjelsteinelva ligger i Romsdals kyststrøk. Den har sitt utløp i Tomrefjorden sørvest for Molde.

Klimaet er kjølig oseanisk med sterkt humide forhold. Normal årsnedbør ligger på 1500-2000 mm.

Hjelsteinelva har et landskapsmessig variert nedbørfelt. De øvre, sørlige delene består av avrundete fjellformer med steile skråninger, med unntak av Blåskjerdings (1062 moh.) som har antydning til alpine former og ender i en kvass egg. Rekdalsdalen, som elva renner gjennom, er en utpreget U-dal som vider seg ut i nordlig retning, før den deler seg i to foran Snaufjellet (449 moh.). Hjelsteinelva følger det østlige dalføret. Dalsidene er steile med mye rasmark og store "sår" i vegetasjonsdekket. Dalbunnen er flat, spesielt nord for Rekdalssetra hvor elva slynger seg stille over myrdrag med mye glissen furu. Nordøst for myrdragene får elva større fall og nede ved Hjelstein går den i en to-trinns foss før den renner gjennom beitemark og enger ned mot Tomrefjorden.

Berggrunnen i Hjelsteinelvas nedbørfelt består i hovedsak av gneis.

Vegetasjonen varierer fra frodig løvskog i de lavestliggende områdene, til furu og bjørkeskoger med myrdrag innimellom opp mot skoggrensen, som ligger 4-500 moh. Fjellområdene preges av heier og partier med vier.

Riksvei 661 skjærer vassdraget ved utløpet. Fra Rekdal kommer en grusvei inn i vassdraget ved Rekdalssetra. Skogsvei går både på sør- og nordsiden av elva, veien på sørsiden er ny og stor. Helt nederst finnes litt bebyggelse og dyrket mark. Noen små grustak finnes. Konklusjonen er at vassdraget framstår som ganske urørt.

Naturfaglige verdier

Naturfaglig dekker vassdraget de fleste vegetasjonstyper og objektet renner fra fjell til fjord. Vassdraget har de typiske trekk for ytre kyststrøk på Sunnmøre. Det har betydelige naturfaglige verneverdier og er nesten uten tekniske inngrep og godt egnet som referansevassdrag for de mindre vassdragene i området. Det er tidligere ikke vernet vassdrag i området og av de som er til vurdering i Verneplan IV prioriteres Hjelsteinelva.

Geofag

Storformene er overveiende glasiøle og har ingen spesielle særtrekk. Visse spor i området tyder på at en i 300-400 m høyde har rester etter et eldre dalnivå.

Løsmassefordelingen er den vanlige med morene i dalbunnen, ras/skredavsetninger i de nedre dallier, urer under bratte fjellsider og bart berg i fjellet. Ned mot fjorden ligger det terrasser på begge sider av elva.

Middels verneverdi **

Botanikk

Regionens vegetasjonstyper er meget godt representert i nedbørfeltet. Variasjonen er relativt stor både i utforming og artsutvalg. Kantskogen ved utløpet og nedre deler av Hjelsteinelva er både artsrik og frodig, og er fortsatt intakt til tross for at det drives moderne jordbruk i områdene helt inntil. Ingen spesielle eller sjeldne arter er registrert.

Meget stor verneverdi ****

Landfauna

Vassdraget representerer regionen godt gjennom et stort utvalg fuglebiotoper fra fjord til snauffjell. Imidlertid mangler våtmarksbiotoper nesten helt. Området har størst funksjon som hekkeområde for hønefugl og spurvefugl.

Hjortestammen er stor og benytter området gjennom hele året. Rådyr finnes også fast, men mer fåtallig. Oter og mår finnes i mindre bestander.

Stor verneverdi ***

Vannfauna

Hjelsteinelva er middels variert mht. ferskvannsbiotoper, men har relativt lite arts mangfold og lav produktivitet. Vannfaunaen er representativ for regionen. Hjelsteinelva er laks- og sjørrettførende bare ca 600 m oppover, og har derfor liten verdi for anadrom fisk. Elva og vannene oppe i vassdraget har overtallige bestander av vanlig ørret som blir lite utnyttet.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

På Hjelstein var det gårdsbosetning i jernalderen. Her ligger to sjeldne gravminner, to steinkretser, den ene med bauta. Her er muligheter for å belyse bruk av kystnære utmarksområder i jernalder og middelalder.

På Hjelstein utgjør de to brukene nærmest elva et tett og verdifullt bygningsmiljø av mange gamle bygninger med ulike funksjoner. Tunene har hovedpreg fra 1800-tallet, bl.a. er våningshusene fra 1860- og 1870-tallet. Skog- og sagdrift har lange tradisjoner, ved Fossevatnet har det vært demning og ved utløpet står det to sager. To kvernhus fra mellomkrigstiden er i god stand. På den tidligere husmannsplassen Hjelholå er det en godt bevart stuebygning. Det er bevarte sel på setrene, på den større Rekdalsetra er noen av seterhusene tidligere plasshus som er flyttet fra bygda. Her er dessuten mange gamle tufter og steingjerder. Ved Fossevatnet ligger ei hytte fra 1890-årene og i Langedalen er det ei steinbu.

Området har varierte kulturminner fra nyere tid, særlig er ulike bygningstyper godt dekt. De vassdrevne anleggene har funksjonell tilknytning til elva. Hjelstein gård utgjør et helhetlig kulturmiljø med store kunnskapsverdier og opplevelsesverdier i lokal sammenheng.

Stor verneverdi ***

Friluftstinteresser

Landskapet er særpreget og variert innenfor et relativt lite område. Kulturlandskapselementene, spesielt den velholdte Hjelsteinsetra, er av til dels høy kvalitet. Vassdraget er lett tilgjengelig. Spesielt viktig er vassdraget som turområde for folk fra bygdene rundt. Også folk fra Molde, Ålesund og folk med tilknytning fra fylket for øvrig bruker vassdraget. Mest brukt er det til dags- og helgeturer i forbindelse med fotturer, jakt og fiske.

Stor verdi ***

Landbruksinteresser

Jordbruksdriften er konsentrert til Hjelsteinområdet. Det blir produsert melk og kjøtt. Utmarksarealene blir benyttet til beite for storfe og småfe. På Hjelstein, ovenfor tidligere dyrket mark, er det om lag 100 da dyrkbar jord. Det er også dyrkbare arealer ved Rekdalssetra.

Skogbruket er viktig i området. Det finnes utnyttbar bjørkeskog, furuskog og granskog, samlet balansekvantum er 500 m³. Store arealer av høy bonitet kan tilplantes. Det er bygget 5 km skogsbilvei/traktorvei i området.

Stor verdi ***